

8. Nurmanova Sh.A. (2013). Robotizirovannaya mekhanizirovannaya neyroreabilitatsiya [Robotic mechanized neurorehabilitation]. *Neurosurgery and neurology of Kazakhstan*, 1 (30), 3-6 [in Russian].
9. Popadyukha Yu., Aleshina A., Evtushenko Yu. (2014). Osobennosti primeneniya sistemy trenazherov DAVID v profilaktike travmatizma i fizicheskoy reabilitatsii povrezhdeniy oporno-dvigatel'nogo apparata [Features of the use of the DAVID simulator system in the prevention of injuries and physical rehabilitation of injuries of the musculoskeletal system]. *Molodizhniy naukoviy visnuk*, 100-106 [in Russian].
10. Popadyukha Yu.A., Demidenko M.O. (2017). Perspektivy ispol'zovaniya sovremennykh tekhnicheskikh sistem i sredstv v programme preventivnoy fizicheskoy reabilitatsii povrezhdeniy plechevogo sustava sportsmenok zhenskogo triatlona [Prospects for the use of modern technical systems and tools in the program of preventive physical rehabilitation of injuries of the shoulder joint of female triathlon athletes]. *Scientific and practical journal "Modern health-saving technologies."*, 3, 79-97 [in Russian].
11. Talova N.C. (2014). Mekhanoterapiya u programi fizichnoi reabilitatsii khvorikh z kontrakturoyu likt'ovogo sugloba [Mechanotherapy in the program of physical rehabilitation caused by contracting of a clay loam]. *Slobozhansky science and sports news*, 6 (44), 112-115 [in Ukrainian].
12. Fedin A.I., Solopova I.A., Tikhonova D.Yu., Grishin A.A. (2012). Meditsinskie tekhnologii neyroreabilitatsii dvigatel'nykh narusheniy v ostrom periode insulta [Medical technologies for neurorehabilitation of motor disorders in the acute period of stroke]. *Vestnik RGMU*, 1, 47-52 [in Russian].
13. Chernikova L.A. (2009). Robotizirovannye sistemy v neyroreabilitatsii [Robotic systems in neurorehabilitation]. *Annals of clinical and experimental neurology*, 3(3), 30-36 [in Russian].
14. Shchedrina M.A. (2006). Vosstanovitel'noe lechenie bol'nykh posle rekonstruktivnykh operatsiy po povodu otkrytykh izolirovannykh i sochetannykh povrezhdeniy nervov na urovne predplech'ya: dissertatsiya na soisk. uchenoy stepeni kand. med. nauk. [Reconstructive treatment of patients after reconstructive operations for open isolated and combined nerve injuries at the level of the forearm: a dissertation for the degree of doctor of medical sciences]. *Nizhniy Novgorod*, 176 p. [in Russian].
15. Lum P.S., Brokaw E.B., Godfrey S.B., Holley R.J. (2012). Robotic Approaches for Rehabilitation of Hand Function After Stroke. *American journal of physical medicine & rehabilitation*, p. 242-254.
16. Radder B., Prange G., Kottink A., Rietman J. (2019). Home rehabilitation supported by a wearable soft-robotic device for improving hand function in older adults: A pilot randomized controlled trial. *Appl. Sci.* 9, p. 3751. doi:10.3390/app9183751

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2019.1(121)20.05
УДК 37.09:378/796:01

Борейко Н. Ю.
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання. Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» м. Харків, Україна.*

Зінченко Л. В.
*аспірант кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. академіка І.А. Зязюна.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» м. Харків, Україна.*

Пономарьов О. С.
*професор кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. академіка І.А. Зязюна.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» м. Харків, Україна.*

Сластіна А. О.
*аспірант кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. академіка І.А. Зязюна.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» м. Харків, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

На тлі зростання ролі і значення фізичної культури і спорту в суспільному житті розглянуто феномен впливу фахівців цієї важливої сфери на інших людей, насамперед на молодь. Показано, що цей вплив може носити як позитивний, так і негативний характер. Доведено, що для позитивного впливу його суб'єктам має бути притаманна розвинена загальна і професійна культура, в структурі якої істотно місце посідає педагогічна культура. Саме вона здатна трансформувати вплив у виховання й особистісний розвиток об'єктів впливу, у формування у них системи гуманістичних життєвих цінностей. Підкреслено, що формування педагогічної культури має стати важливим компонентом їхньої освітньої і професійної підготовки з використанням інноваційних педагогічних технологій.

Ключові слова: фізична культура і спорт, вплив на молодь, педагогічна культура, виховання, особистісний розвиток, життєві цінності.

Н. Ю. Борейко, Л. В. Зінченко, А. С. Пономарьов, А. А. Сластіна *Формирование педагогической культуры будущих специалистов в области физической культуры и спорта. На фоне роста роли и значения физической*

культури і спорту в общественній житті розглянуто феномен впливу фахівців цієї важливої сфери на інших людей, зокрема на молодь. Показано, що це вплив може носити як позитивний, так і негативний характер. Доведено, що для позитивного впливу його суб'єкти повинні мати розвинену загальну і професійну культуру, в якій педагогічна культура займає важливе місце. Саме вона здатна трансформувати вплив на виховання і особистісне розвиток об'єктів впливу, в результаті чого у них формуються гуманістичні цінності. Підкреслено, що формування педагогічної культури повинно стати важливим компонентом їх освітньої і професійної підготовки з використанням інноваційних педагогічних технологій.

Ключові слова: фізична культура і спорт, вплив на молодь, педагогічна культура, виховання, особистісне розвиток, цінності.

Boreyko N., Zinchenko L., Ponomaryov O., Slastina A. The formation of pedagogical culture of future specialists in physical culture and sport. The purpose of the article is to analyze the nature and importance of the pedagogical culture of specialists in physical education and sports, and ways and methods of its formation in the educational process of their professional training. Particular attention is paid to the analysis of information sources, research and publications. The issue of the pedagogical culture is considered from various scientific aspects.

The relevance of the issue is that the new requirements for higher education institutions oblige teachers to have a high level of competence in order to create positive conditions for the development of the personality of the future specialist in physical education and sports.

Against the background of the growing role and importance of physical culture and sport in public life, the phenomenon of influence of specialists of this important sphere on other people, especially on the youth, is considered. It is shown that this influence can be in both ways positive and negative. It is proved that for the positive influence the subjects should have the developed general and professional culture, in the structure of which the pedagogical culture occupies an important place. It is able to transform the influence into the education and personal development of the objects of influence, and into the formation of a system of humanistic vital values. It is emphasized that the formation of pedagogical culture should become an important component of their educational and professional training by using innovative pedagogical technologies. The development of pedagogical culture of the future specialists in physical culture and sports is an integral part of the general culture and it increases the quality of education, the level of education of children, the training of young athletes, thus increasing the socio-cultural situation in the country. The analysis of the study allowed us to draw conclusions and perspectives for further scientific research.

Keywords: physical culture and sport, influence on youth, pedagogical culture, education, personal development, life values.

Загальна постановка проблеми. Визначальною тенденцією суспільного розвитку сьогодні виступає істотне зростання продуктивності праці, наслідком якого виступає збільшення вільного часу широкого загалу людей. Значна їх частина присвячує певну його частину активним заняттям фізичною культурою і спортом, ще більша їх частина перевагу віддає пасивній участі у цій сфері на рівні ранкової зарядки та вболівання за свою улюблену команду чи за певного спортсмена. Ця обставина зумовлює помітне посилення суспільної потреби у кваліфікованих фахівцях з фізичної культури і спорту. Цих фахівців, як, до речі, і саму сферу фізичної культури і спорту, можна поділити на дві великі групи залежно від того, на кого саме і на що спрямована їхня професійна діяльність.

Першу групу складають професійні спортсмени, або, як часто говорять, представники спорту високих досягнень, та їхні тренери. Другою постає велика група людей різноманітних професій, які утворюють своєрідну інфраструктуру фізичної культури і спорту. Однією із спільних особливостей обох цих груп ми вважаємо істотний вплив їхніх представників не тільки на очікувані спортивні результати, а й на соціально-психологічне самопочуття і особистісний розвиток практично всіх причетних до фізичної культури і спорту, включаючи численну армію вболівальників. При цьому характер і їхнього самопочуття, і напрямки розвитку значною мірою визначаються змістом і характером впливу.

Дійсно, цей вплив може бути як позитивним, так і, на жаль, негативним. Його характер і загальна спрямованість залежать від моральних принципів і переконань суб'єктів цього впливу, їхньої доброчесності та відповідальності, від розвитку їхнього духовного світу й системи їхніх життєвих цінностей. Тому освітній процес підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту має передбачати формування у них відповідних якостей. Інтегрально проблему їх формування можна ефективно розв'язати належною організацією педагогічної підготовки, насамперед формуванням їхньої педагогічної культури. Адже вона виступає не просто важливим елементом загальної культури людини, але й стає основою її особистісного розвитку, інструментом впливу на інших людей тощо.

Крім того, педагогічна культура є вкрай необхідною практично кожній людині для належного виховання своїх дітей. Для спортсменів же вона потрібна в ній виникає ще й тому, що значна частина з них по закінченню активних виступів у спорті високих досягнень стають тренерами. Успішну ж діяльність тренера істотною мірою зумовлює не тільки суто спортивна, але й психолого-педагогічна компетентність, його загальна і професійна педагогічна культура.

Аналіз останніх джерел і публікацій з проблеми переконливо свідчить про її актуальність, важливу теоретичну і прикладну значущість. Підтверджує це твердження хоча б знайомство з працями зі спортивної педагогіки. Так, набули поширення підручник з педагогіки фізичної культури Б. А. Карпушина [3] та підручник «Педагогіка» А. А. Сидорова, М. В. Прохорова та Б. Д. Синюхіна з дисципліни «Фізична культура», призначений для студентів, викладачів і тренерів [10]. Однією з перших ще в 1986 році була підготовлена і видана в Києві книга «Педагогіка спорту» А. А. Тер-Ованесяна та І. А. Тер-

Ованесяна [7]. Спеціальний підручник з педагогіки спорту для закладів вищої освіти підготували і видали А. А. Сидоров, Б. В. Іванюженков, А. А. Карелін та В. В. Нелюбін [8].

Міжнародному спортивному праву присвячені роботи С. А. Алексеева, С. Н. Братановського, Б. Дубчека, Е. Зайглера та інших. Теорію і методику педагогічних досліджень у фізичному вихованні розробляє Б. А. Ашмарін. Проблеми соціальної відповідальності спортсмена розглядають К. Є. Байбеков, Л. В. Зінченко, О. С. Пономарьов [9], А. Сміт та інші.

Теорії і методиці фізичного виховання присвячена фундаментальна праця у двох томах (автор Т. Ю. Круцевич) [4; 5]. Методичні рекомендації для вчителів фізичної культури підготувала Г. В. Безверхня [1]. Взагалі, після затвердження наукових ступенів кандидата і доктора наук з фізичного виховання та спорту кількість наукових публікацій у цій сфері істотно зростає. Систему фізичного виховання студентів для вищих закладів технічної освіти розробляє Н. Ю. Борейко [2].

Усвідомлення того важливого значення, яке може відігравати педагогічна підготовка спортсменів для їхньої успішної діяльності, сприяло формуванню й розвитку педагогіки спорту як специфічної наукової галузі й навчальної дисципліни. Початок її інтенсивного розвитку припадає на кінець 60-х та особливо на 70-і роки минулого століття. В цей період в Німеччині, Польщі, США, Швейцарії, Швеції, Японії здійснюються наукові дослідження у цій новій сфері знань. Їхні результати впроваджуються у практику цілеспрямованої підготовки спортсменів, збагачуючи цінним практичним досвідом теоретичні положення. В деяких країнах створюються кафедри та інститути спортивної педагогіки. Зростає кількість наукових публікацій зі спортивної педагогіки. У 1975 році був організований Міжнародний комітет з педагогіки спорту (ICSP), під егідою якого регулярно проводяться міжнародні конгреси вчених з цієї наукової дисципліни, видається міжнародний журнал зі спортивної педагогіки.

Невирішеними частинами порушеної проблеми лишаються значення суто педагогічної підготовки фахівців у сфері фізичного виховання і спорту та її ролі у їхній професійній діяльності. Не менш важливою і також недостатньо дослідженою лишається проблема формування педагогічної культури фахівців у галузі фізичної культури і спорту, її сенс і значення.

Мета статті й полягає в аналізі сутності і значення педагогічної культури фахівців з фізичного виховання і спорту та шляхів і способів її формування в освітньому процесі їхньої професійної підготовки. Передбачається розглянути також загальну структуру цієї культури та її місце і роль в системі професійної і соціальної компетентності фахівців з фізичного виховання і спорту, їхньої загальної і професійної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження вважаємо за доцільне почати з того, що давно відійшло у минуле уявлення про спортсмена як про людину, якій її м'язи заміняють і мозок, і духовність, і культуру, і життєві цінності. Переважна більшість сучасних спортсменів – це добре освічені, культурні та інтелігентні люди з широким кругозором і багатим духовним світом. Адже не випадково розвиток спорту, в тому числі й спорту високих досягнень, значною мірою пов'язаний з системою університетської освіти. Йдеться як про практику фізичного виховання всієї студентської молоді, так і про цільову підготовку фахівців у сфері фізичної культури і спорту, в тому числі спортсменів.

Водночас слід підкреслити, що наведені вище особистісні характеристики спортсменів не виникають у них самі по собі. Іншими словами, соціокультурне середовище університетів не забезпечує і не може забезпечити автоматичного їх формування та розвитку лише завдяки своєму духу, гуманістичним принципам та ідеалам. Формування цих характеристик, перш за все культури, в тому числі педагогічної культури фахівців з фізичного виховання та спорту відбуваються завдяки цілеспрямованому педагогічному впливу на них в цілісному освітньому процесі їхньої професійної підготовки. Відомо, що освітній процес у своїй структурі поєднує навчання і виховання студентів, їхній особистісний розвиток і соціалізацію.

При цьому йдеться не тільки про тренерів і самих спортсменів, але й про лікарів, масажистів, спортивних менеджерів, коментаторів і навіть, за великим рахунком, про розробників і виробників спортивного інвентарю тощо. Адже між представниками практично всіх цих категорій фахівців існує ціла множина прямих і зворотних зв'язків, детермінованих цільовими, функціональними та діяльними чинниками. І рівень компетентності, професійної культури та відповідальності кожного можуть серйозно позначатися на кінцевих підсумках спільної діяльності, якими постають результати виступів спортсменів.

Підкреслюючи визначальну роль професійної культури кожного учасника системи забезпечення належного функціонування сфери фізичної культури і спорту як важливої галузі суспільного буття, слід акцентувати особливу увагу на педагогічних компонентах цієї культури. Водночас вважаємо за необхідне підкреслити відмінність між поширеними поняттями «педагогічна культура» та «культура педагога». Перше з них характеризує специфічну складову загальної культури, яка відображає цілі, цінності та способи професійної діяльності і яка передбачає прямий чи опосередкований цілеспрямований вплив на студентів та інших людей з метою формування й розвитку у них бажаних рис, якостей і властивостей. Друге ж поняття є більш локальним і характеризує рівень особистої культури і вихованості конкретного педагога. Таким чином, воно відображає важливу особистісну властивість людей, які професійно займаються педагогічною діяльністю.

В той же час поняття педагогічної культури може бути притаманне будь-якій людині незалежно від сфери й характеру її професійної діяльності й тому може бути застосовним для визначення можливостей її виховного впливу на інших людей. Педагогічна культура виступає насамперед одним з показників моральних принципів і переконань людини та її авторитету в тому середовищі, в якому вона живе і функціонує як соціальний суб'єкт. Саме ці якості людини разом з її життєво-ціннісними позиціями, професіоналізмом і відповідальністю визначають ефективність її впливу на своє оточення. Уявляється очевидним, що чим більш розвинені та яскраво виражені вказані якості, тим більш ефективним виявляється цей вплив і тим повніше досягаються його цілі.

Стосовно ж сфери фізичної культури і спорту слід підкреслити справді багаточільовий характер педагогічних

впливів, які здійснюють представники цієї сфери не тільки на інших її представників, але й на велику кількість людей поза її межами. Сукупність цілей, на досягнення яких спрямовуються вказані впливи, являє собою складну ієрархічну систему. Її верхній рівень утворюють високі досягнення спортсменів. Фактично саме цьому підпорядковується вся діяльність зазначених нижче представників сфери фізичної культури і спорту. Ефективність же і якість цієї діяльності, як і міра досягнення її локальних цілей значною мірою визначається рівнем розвитку педагогічної культури виконавців кожного з різновидів цієї діяльності.

Потреба у прищепленні майбутнім фахівцям з фізичної культури і спорту педагогічної культури зумовлена цілою множиною цілей і обставин, змісту і характеру й по-різному поширюється на різні категорії людей. Перш за все слід звернутися до сенсу педагогічної культури тренерів і, певною мірою, капітанів команд та неформальних лідерів. Ця культура, як і сама педагогічна діяльність спрямована переважно на спортсменів і переслідує цілі не тільки оволодіння ними ефективними технічними прийомами, але й виховати у них морально-вольові якості, культуру й відповідальність, сформувати багатий духовний світ, прищепити їм систему гуманістичних життєвих цінностей.

Ми вже писали, що «завдання з особистісного розвитку студента набуває особливої ролі і значущості ще й у зв'язку з відчутною деформацією системи цінностей, яка відбувається сьогодні в суспільстві. А зміна ціннісних орієнтирів людини вимагає осмислення зміщення акцентів у розумінні сенсу і сутності понять моральності, обов'язку, дисципліни, а отже і глибинного сенсу самих цих феноменів – відповідальності та свободи, щастя і життєвого успіху» [9, с. 70]. Нагальна необхідність у цій культурі та її цілеспрямованому впливі на студентів зумовлена ще й, на жаль, такими негативними явищами, як свідомі фоли з навмисним нанесенням травм своїм суперникам, вживання допінгу, порушення спортивного режиму тощо.

Не менш важливою метою освітньої і професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, зокрема формування їхньої педагогічної культури, виступає необхідність здійснення належного педагогічного впливу на інших людей – аматорів, фанатів, вболівальників тощо. Цей вплив має в першу чергу виходити від самих спортсменів і тому він постає істотним засобом реалізації цілей виховання представників вказаних категорій та прищеплення їм культури поведінки. Крім прикладу для молоді стосовно дотримання норм здорового способу життя та прояву морально-вольових якостей, цей вплив має сприяти й викоріненню таких ганебних явищ, як прояви расизму, образи спортсменів чи команд – суперників своїх фаворитів, а часом ще й суддів, спроби заважати проведенню змагань.

На це спрямована й діяльність організаторів роботи з фанатами, в тому числі й їхнє патріотичне виховання. Так, перед початком футбольних матчів виконується Державний гімн України, і всі вболівальники на трибунах встають. На вболівальників, та особливо на телеглядачів цих матчів значне позитивне враження справляє те, що більшість футболістів знають текст Гімну і співають. Сучасні стадіони обладнані системою телекамер, які дозволяють бачити всі цікаві моменти гри й навіть повтор цих моментів, а коментатори допомагають глядачам розуміти сутність тієї чи іншої події. Багато хто вбачає у цьому лише розвагу, але за великим рахунком це також певний прояв педагогічної культури представників і всієї сфери фізичної культури і спорту.

Аналіз сутності та значення педагогічної культури фахівців у цій сфері дає вагомі підстави для твердження про надзвичайну важливість завдання з її формування і цілеспрямованого розвитку в системі освітньої і професійної підготовки відповідних фахівців. У зв'язку з цим виступає як цілком очевидна проблема професійно-педагогічної культури викладачів і тренерів як людей, що безпосередньо здійснюють освітній процес їхньої підготовки. Адже прищепити студентам культуру, духовність і моральність та забезпечити їхню цілісність в системі життєвих цінностей може тільки педагог, якому притаманні і належним чином розвинені ці риси і якості. Їх неможливо імітувати в процесі спілкування зі студентами, їх прояви цілком природно і яскраво забарвлюють всі дії, вчинки й поведінку викладача, формуючи його незаперечний авторитет у студентів.

Висока загальна і професійна культура викладача, як підкреслюють вчені, «являє собою вкрай необхідну умову успішності й ефективності педагогічної діяльності викладача, оскільки в ній відбувається перетин і концентроване вираження його особистості, професіоналізму, психологічної спрямованості на цю діяльність та системи життєвих цілей і цінностей. Виступаючи достатньо складним, системним і, на перший погляд, майже очевидним поняттям, культура професійної діяльності педагога в той же час важко піддається формальному визначенню через свою багатоаспектність, поліфункціональність і наявність численних її завдань, функцій і проявів». При цьому автори акцентують увагу на тому, що «власне саму педагогічну культуру слід розуміти як живу справу, креативну педагогіку повсякденної творчості, поєднання глибоких знань і експромту. Її характеризує плідна співпраця педагога зі своїми вихованцями, яка приносить справжню радість і глибоке задоволення всім учасникам освітнього процесу завдяки цікавому і плідному спілкуванню, взаємодії та взаємному духовному й культурному збагаченню» [6, с. 95-96].

Педагогічна ж культура викладачів, що здійснюють підготовку фахівців для сфери фізичного виховання і спорту, насамперед студентів спорту високих досягнень, не просто реалізує теоретичні закономірності освітнього процесу й цілеспрямованого впливу на фізичний та інтелектуальний розвиток студента та формування його духовного світу. В ній ці закономірності ніби зливаються з щирим прагненням педагога активно сприяти максимальній спортивній та особистісній його самореалізації, досягненню спортивного і життєвого успіху і щастя. Тому у своїй діяльності справжній педагог, чи то викладач, чи тренер, вкладає всю свою професійну компетентність, свої інтелектуальні та емоційні ресурси, вкладає душу і серце в процес максимальної реалізації вихованцями свого особистісного потенціалу. Він збагачує цю діяльність не тільки власним спортивним і життєвим досвідом, але й передовими досягненнями спортивної науки і практики, кращими досягненнями світової культури, інноваційними педагогічними технологіями.

Це тим більш важливо, що формування належної професійної і соціальної компетентності майбутніх фахівців, і їхньої загальної та професійної, в тому числі педагогічної культури саме й можливе лише за рахунок цілеспрямованого

застосування ефективних педагогічних технологій. Слід підкреслити при цьому ту обставину, що розв'язання такого завдання не повинно зводитися до лекцій про педагогічну культуру, про її сутність, значення і структуру. Важливість її формування і прищеплення спортсменам, іншим майбутнім фахівцям вимагає чіткої орієнтації освітнього процесу на практичне оволодіння сукупністю норм і положень цієї культури. При цьому вказані норми і положення мають бути ними засвоєні на імперативному рівні.

Імперативний характер педагогічної культури передбачає цілком свідоме дотримання її принципів, норм і вимог. Їхня ж сукупність утворює поняття педагогічного обов'язку, яке «концентрує у собі загальні уявлення про систему вимог, норм, правил і моральних приписів, які суспільство висуває до особистості викладача й характеру виконання ним своїх професійних функцій» [9, с. 138]. Стосовно ж педагогічного обов'язку спортсменів та інших фахівців сфери фізичної культури і спорту вкрай важливим уявляється вимога чіткого дотримання ними саме моральних приписів як потужного чинника їхнього впливу на широкі верстви населення, перш за все на своїх вболівальників.

Тому розв'язанню завдання з формування педагогічної культури має бути приділятися постійна увага. Однак вона не повинна бути нав'язливою. Так, в процесі навчального заняття доцільно доручати двом-трьом студентам провести коротеньку доповідь, тобто фрагмент лекції тривалістю 5-7 хвилин. Потім за участі всієї групи слід проаналізувати позитивні моменти і недоліки з позицій цілей і змісту цього фрагменту та методики подання матеріалу. І тільки після цього слід звернути увагу на дотримання доповідачем норм і вимог загальної та педагогічної культури.

Ще однією досить простою, але ефективною саме з позицій прищеплення студентам-спортсменам педагогічної культури технологією може вважатися почергове призначення кожного з них капітаном команди з визначенням його завдань і повноважень як в процесі навчально-тренувальних занять, так і під час перерви та відпочинку. До речі, при цьому виявляється реальна можливість виявлення серед них потенційних лідерів. А їм особливо потрібна педагогічна культура, оскільки їхній вплив і на товаришів по команді, і на вболівальників та фанатів є досить сильним, часто викликає прагнення наслідувати стиль їхніх вчинків, спілкування та поведінки. А належний сенс педагогічної культури та рівень її розвитку можуть спрямовувати цей вплив у позитивному напрямку. Саме тому формування і розвиток педагогічної культури спортсменів та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту виступає надзвичайно важливим завданням системи їх професійної підготовки й невід'ємним елементом їхньої професійної і соціальної компетентності.

Висновки. Наведені міркування постають результатом осмислення та глибокого аналізу практичного досвіду педагогічної діяльності авторів у вищій школі, в тому числі з підготовки фахівців з фізичної культури і спорту. Цей аналіз дає вагомий підставі для таких висновків.

По-перше, кардинальні зміни, що відбуваються в цілях, змісті й характері суспільного буття та його структури, істотно підвищують значення фізичної культури і спорту. Вони сьогодні стають не просто однією з його невід'ємних складових, але й досить дієвим чинником впливу на широкі верстви населення. Цей вплив поширюється як на спосіб життя людей, так і характер духовності й системи їхніх життєвих цінностей.

По-друге, оскільки цей вплив може мати як позитивний, так і негативний характер, суспільний інтерес вимагає від освітньої і професійної підготовки спортсменів та інших фахівців сфери фізичної культури і спорту формування й надійного прищеплення їм загальної і професійної культури. В її структурі має посідати чільне місце педагогічна культура. Адже саме вона детермінує зміст і характер впливу спортсменів і фахівців з фізичної культури на своїх фанатів, уболівальників та інших людей, особливо на представників молоді.

По-третє, педагогічна культура являє собою специфічну форму діяльності й поведінки людини, спрямованої на забезпечення бажаного характеру впливу на інших людей, які перебувають в орбіті цього впливу. Його результатом має стати належне їх виховання та особистісний розвиток, прищеплення духовно-культурних цінностей і гуманістична їх спрямованість. Характерно при цьому, що педагогічна культура сприяє саморозвитку і самої цієї людини.

По-четверте, педагогічна культура спортсменів та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту повинна стати не просто невід'ємним компонентом їхньої професійної і соціальної компетентності, а й імперативним принципом їхньої діяльності й поведінки, характеру їхнього спілкування і взаємодії з колегами, вболівальниками та з іншими людьми. Вона повинна вносити гідний вклад в удосконалення соціокультурного простору суспільства, в якому, власне, й відбувається їхня діяльність.

Перспективи подальших досліджень порушеної проблеми, на глибоке переконання авторів, полягають у розробці та впровадженні в освітню практику ефективних технологій формування загальної і педагогічної культури студентів – спортсменів і майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Вимагає належної уваги дослідників також і аналіз впливу оволодіння педагогічною культурою на характер навчання, на спортивні досягнення та на професійну діяльність майбутніх фахівців.

Література

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання. – Умань: Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, 2013. – 72 с.
2. Борейко Н. Ю. Разработка системы физического воспитания для высших технических учебных заведений // Физическое воспитание студентов. – 2011. – № 2. – С. 14-18.
3. Карпушин Б. А. Педагогіка физической культуры: Учебник. – М.: Советский спорт, 2015. – 300 с.
4. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. В 2 т. – Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. – К.: Олімпійська література, 2008. – 392 с.
5. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. В 2 т. – Т.2. Методика фізичного виховання різних груп населення. – К.: Олімпійська література, 2008. – 366 с.
6. Культура педагога: монографія /С. О. Заветний, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов, Л. М. Тищенко; за ред.. О. С.

- Пономарьова. – Харків: Міськдрук, ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2015. – 320 с.
7. Педагогика спорта / А. А. Тер-Ованесян, И. А. Тер-Ованесян. – К.: Здоров'я, 1986. – 208 с.
8. Педагогика спорта: учеб. для вузов / А. А. Сидоров, Б. В. Иванюженков, А. А. Карелин, В. В. Нелюбин. – М.: Дрофа, 2000. – 317 с.
9. Пономарьов О. С., Зінченко Л. В. Професійна відповідальність у спортивній педагогіці: навч. посіб. – Харків: НТУ «ХПІ», Видавець О.А. Мірошніченко, 2019. – 200 с.
10. Сидоров А. А., Прохорова М. В., Синюхин Б. Д. Педагогика: Учебник для студентов, преподавателей и тренеров по дисциплине «Физическая культура». – М.: Terra-Спорт, 2000. – 272 с.

References

1. Bezverkhnia H.V. (2013) Pedagogika fizychnoho vykhovannia. – Uman: Umanskyi derzh. ped. un-t im. P.Tychyny. 72 s.
2. Boreiko N. Yu. (2011) Razrabotka systemy fizycheskoho vospytania dlia vysshikh tekhnicheskikh uchebnykh zavedenyi // Fizycheskoe vospytanye studentov. – № 2. – S. 14-18.
3. Karpushyn B. A. (2015) Pedagogika fizycheskoi kultury: Uchebnyk. – M.: Sovetskyi sport. – 300 s.
4. Krutsevych T.Iu. (2008) Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia. V 2 t. – T.1. Zahalni osnovy teorii i metodyky fizychnoho vykhovannia. – K.: Olimpiiska literature. 392 s.
5. Krutsevych T.Iu. (2008) Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia. V 2 t. – T.2. Metodyka fizychnoho vykhovannia riznykh hrup naselennia. – K.: Olimpiiska literatura. – 366 s.
6. Kultura pedahoha: monohrafiia /S. O. Zavietnyi, S. M. Pazynich, O. S. Ponomarov, L. M. Tishchenko; za red.. O. S. Ponomarova. – Kharkiv: Miskdruk, KhNTUSH im.. P. Vasylenska, 2015. – 320 s.
7. Pedagogika sporta / A. A. Ter-Ovanesian, Y. A. Ter-Ovanesian. – K.: Zdorovia, 1986. – 208 s.
8. Pedagogika sporta: ucheb. dlia vuzov / A. A. Sydorov, B. V. Yvaniuzhenkov, A. A. Karelyn, V. V. Neliubyn. – M.: Drofa, 2000. – 317 s.
9. Ponomarov O. S., Zinchenko L. V. (2019) Profesiina vidpovidalnist u sportyvni pedahohitsi: navch. posib. – Kharkiv: NTU «KhPI», Vydavets O.A. Miroshnychenko– 200 s.
10. Sydorov A. A., Prokhorova M. V., Syniukhyn B. D. (2000) Pedagogika: Uchebnyk dlia studentov, prepodavatelei y trenerov po dystsyplnye «Fizycheskaia kultura». – M.: Terra-Sport. – 272 s.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2019.1(121)20.06

УДК: 615.825:613.25

Гулбани Р.Ш.
кандидат педагогических наук, доцент
Томилова М.В.
магистр кафедры физической реабилитации и здоровья человека
Классический частный университет г. Запорожье

ЭСТЕТИЧЕСКАЯ КОРРЕКЦИЯ ОСАНКИ СРЕДСТВАМИ ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ

В статье представлен анализ средств и методов физической реабилитации направленные на эстетическую коррекцию осанки для женщин 30-45 лет. Представлен анализ изменений в физическом и функциональном состоянии женщин, которые происходят с возрастом и являются естественной частью жизни. Подробно изложены положительные стороны физических упражнений предлагаемых при рассматриваемой теме. Рассмотрены положительные и наиболее эффективные стороны методики индивидуализированных корригирующих упражнений. Представлены результаты, полученные в ходе исследования, и выполнен сравнительный анализ, на основе которого составлена программа и практические рекомендации. Выполнена оценка состояния подвижности, силы и гибкости мышц корсета позвоночника простыми и доступными средствами. Предложены комплексы средств физической реабилитации, основным компонентом которых являются: китайский гормональный самомассаж; техника от Тамайо; методика Изуми Фукуцудзи; техника дыхания Мике Риосуке и миофасциальный релиз фоам роллером.

Ключевые слова: эстетическая коррекция, женщины 30-45 лет, физическая реабилитация, корригирующие упражнения

Гулбани Р.Ш., Томилова М.В. «Естетична корекція осанки засобами фізичної реабілітації». У статті представлений аналіз засобів і методів фізичної реабілітації спрямовані на естетичну корекцію постави для жінок 30-45 років. Представлений аналіз змін у фізичному і функціональному стані жінок, які відбуваються з віком і є природною частиною життя. Детально викладені позитивні сторони фізичних вправ пропонуваніх при даній темі. Розглянуто позитивні та найбільш ефективні боку методики індивідуалізованих коригуючих вправ. Представлені результати, отримані в ході дослідження, і виконано порівняльний аналіз, на основі якого складена програма і практичні рекомендації. Виконано оцінку стану рухливості, сили і гнучкості м'язів корсета хребта простими і доступними засобами. Запропоновано комплекси засобів фізичної реабілітації, основним компонентом яких є: китайський гормональний самомасаж; техніка від Тамайо; методика Ізумі Фукуцудзі; техніка дихання Міці Ріосуке і міофасціальний реліз фоам роллером.

Ключові слова: естетична корекція, жінки 30-45 років, фізична реабілітація, коригуючі вправи